

Рецензия

От доц. Владимир Александров Игнатов - Университет по архитектура, строителство и геодезия

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство”. Научна специалност „Изкуствознание и изобразително изкуство”.

Автор: Камен Тодоров Цветков, докторант в свободна форма на обучение

Тема: „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия”

Научен ръководител: доц. Валентин Величков Савчев – НБУ, Департамент „Изящни изкуства”

Общо описание на представените материали

Представяне на процедурата и опис на получените за рецензиране материали
Със заповед № 3-РК-64 от 09.11.2015 съм определен за член на научното жури – рецензент за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство”. Автор на дисертационния труд е Камен Тодоров Цветков, докторант в свободна форма на обучение към НБУ, Департамент „Изящни изкуства” с научен ръководител доц. Валентин Величков Савчев от НБУ, Департамент „Изящни изкуства”.

Представеният от Камен Цветков комплект материали на хартиен носител е в съответствие с правилника на развитие на академичния състав на НБУ и включва следните документи:

- Автобиография в европейски формат
- Нотариално заварено копие от диплома за висше образование
- Заповед за зачисляване в докторантура
- Заповед за провеждане на изпити в индивидуален план и съответни протоколи за издържани изпити
- Решение на факултетния съвет на Магистърски факултет от 11/16.07.2015, свързан с докладване на готовност за откриване на процедурата и с окончателно обсъждане на завършения дисертационен труд
- Заповед на ректора за отчисляване с право на защита №3-РК-391 от 03.08.2015
- Дисертационен труд
- Автореферат

- Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи

Докторантът е представил всички видове наеобходими документи – коректо съставени и легитимни.

Кратки биографични данни за докторанта

Камен Цветков работи като асистент в катедра „Рисуване и моделиране” на УАСГ.

1969 – роден в град Перник

1996 – дипломира се в НХА „Николай Павлович”, София, специалност скулптура (в класа на проф. Кум Дамянов)

Следва активна творческа практика – самостоятелно и в колектив.

Многобройни самостоятелни, групови изложби и симпозиуми

Награди:

2011 – Номинация за Национални награди за скулптура „Алианц” България

2010 – Национални награди „Алианц” България – регионална награда за скулптура, София

2005 – Престой в Cite d’Art, Париж

2003 – Втора награда за скулптура – Национален кункурс за млади художници, организиран от международна фондация „Св. Св. Кирил и Методий”

2000 – Награда за скулптура – Годишна изложба на автори от Югозападна България „Струма”

Членство:

от 2001 – Съюз на българските художници

1999 – учредител на Асоциацията за визуални изкуства „7+1”

От 2002 – Качествена преподавателска дейност в катедра „Рисуване и моделиране” в архитектурния факултет на УАСГ – София

Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Интелект, притежаващ многопластов диапазон от знания, преподавател по формообразуване, неоспорима професионална подготовка и активна творческа дейност. Тези дадености, притежания на Камен Цветков, са предпоставка и отговор за изявения интерес към проблематика, обхващаща парадигми от широк културен порядък, свързани с понятия като „обект-субект-контекст” (тяхната взаимна обвързаност), които исторически променят своята роля на доминанта. В този смисъл изследователската дейност на докторанта, почиваща върху значим обем от знания, обогатява всяка художествена по своята форма и природа дейност, а това е гарант за актуалност на труда и целесъобразност на поставените от него цели и задачи.

Познаване на проблема

Кандидатът е проучил достатъчно литературни източници и голям брой примери. Осведомеността му е достатъчно завидна за целите и спецификата на дисертацията. Още по време на образованието и после в изследователската дейност, кандидатът е придобил информация по темата, която не е възможна за включване в една литературна справка. Описаните източници са авторитетни по проблематиката на труда и достатъчни за научни заключения. Познава състоянието на поставения проблем у нас и по света и ползва уместно литературния материал. Осмисляйки го, умело го използва за аргументирано поднасяне на своята теза.

Методика на изследването

Чрез анализ и синтез съпоставя художествени явления, отчитайки техния времеви контекст. Дава отговор на поставената цел и задачи на дисертационния труд. Познава отлично състоянието на проблема и оценява творчески литературния материал. Демонстрира дълбока осведоменост като цитира авторитетни източници по проблематиката на труда. Те са достатъчни и дават обща и специализирана основа в кръга въпроси, които докторантът изследва.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Трудът „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” съдържа текст, снимков материал от чуждестранни и български автори. Дисертацията се състои от увод, три глави и заключение. Към нея има приложение с примери и библиографска справка. Съдържанието и обемът на труда са напълно достатъчни за да отвърдят изследователските качества на автора. Системно-структурният подход на докторанта, резултат от многогодишна преподавателска дейност, утвърждава защитената теза и полезния ефект от работата.

Увод

В увода, чрез „матрицата на своя поглед”, авторът доказва избора на своята тема. Чрез инструментариума на анализа и синтеза, насочвайки нашето внимание към рационално построена структура на текст от взаимно свързани факти, определя равнище и насоки на интереси.

Разглежда художествените факти от гледна точка на културата.

От това следва, че:

- Тя е средоточие на обмена между индивидите, тяхната общност и останалите култури.
- Изкуството е едно от най-ефективните и с нищо незаменими форми на социално самопознание и общуване.
- Различните проявления на духа се разглеждат в рамките на определено историческо време.

- Документалният интерес към всеки отделен автор, всяко художествено явление е ценност, която припомня събития, наеобходими за установяване на настоящето.

Знанията, които притежава Камен Цветков, демонстрират детерминирано обвързване на всички пластове на дисертационния труд, като ползва в дълбочина избраната методология.

Първа глава

Още в началото на изследването поставя проблема за комуникативната функция на изкуството като условие за общуване и споделяне, опирайки се на теоретични разработки на наши и чужди автори, поднася следните аргументирани, обобщени внушения:

- „Обектът от миналото се разглежда като такъв в неговата точно определена отдалеченост.”
- Контекстуализмът изхожда от факта, че произведенията на изкуството са правилно разбрани, ако се отчетат релевантни контекстуални характеристики – т.е. автор-зрител-исторически фон, чиято обвързаност интелигентно и задълбочено е демонстрирана чрез методиката на изследването.

Те засягат твърде важни проблеми за съвременното изкуство, а именно:

- „Езикът” е семантично творение и наличието на комуникативност изисква преживявания и оценъчни съждения, извън които творбата би загубила смисъла си. Той има ролята да осигурява превод – инструмент за комуникация.
- Знаковата система, с която работи определена форма на изкуството, е неотделима от човешкия и културен свят и е процес, който не е завършен. Описвайки източници, най-авторитетни по проблематиката – художественото възприятие от гледна точка на психологията, убедително акцентира върху „основанията”, че:
  - Възприятието е основен вид познание, а релацията творба-зрител – когнитивен процес.

В „рамката” на тези внушения насочва нашето внимание към отношението творба-реципиент в контекста на поставената тема определя равнище и насоки на дадени смисли.

- На фона на сложни исторически сътресения, модернизмът е форма на „греховност” на епохата. Несъответствие между душевността и света на конвенциите
- Разрив между абстракцията-морал и конкретността-реален свят
- Нестабилността на целостта определя нарастващо значение на индивидуалността.

В този контекст тълкува явлението:

- Модерността е осъзнаване на разрива със старите уловности и категории и загуба на традиционния смисъл.
- И резултата:
- Творбата вече не е образ-отражение на действителността, а паралелна реалност със собствена структура и ценностни измерения.
  - Идея за свят, който вече не е даден, а произведен и придобит.
  - Многообразие на художествените проявления и стремеж към нов пластичен език (свързан с културни влияния и наслагвания), с конотацията и индивидуалното да замести всеобщото, интелектуалното да замести сетивното.
  - „Фрагментът” от предметния „битов” свят може да бъде превърнат в символ или знак за различни ментални съдържания с цел „корелацията” творба-зрител да бъде осъществена на друго смислово ниво.
  - Формата е светоглед, гледна точка, позиция. Определя границите на всичко, което е чуждо (обем и маса) на същността. От морфологична гледна точка творбата разкрива артикулирането на елементите в едно цяло.
  - Приликата не е в отношението с нещо друго, а мисловен акт
  - Материалът и експонирането – новаторската и ценностната същина на съответната творба. Предпоставки за реализирането на творческия замисъл, които допринасят за „одухотворяването” и превръщането им в концептуален и естетически феномен.
  - Дематериализацията (като творчески акт) се превръща в носител на сублимирани значения.

Всички тези нива на смислови доминанти са плод на самостоятелно обучение и високо ниво на разбиране, което значително обогатява труда, открива и подбира изследвания и примери в контекста на посочената проблематика. Дисертантът методично и систематично доразвива и обяснява „нефигуративното” и неговата природа в сферата на модерността. Подбрани са удачни примери. Не се подвежда по външни белези. Демонстрирано е мислене на ниво системен подход, внася яснота и прецизност в терминологията, наеобходима за изследването.

Глава втора

Тук дисертантът е открил и подбрал изключително ценни характеристики на изследвания проблем, но в друга контекстуална среда, която не всеки познава. Поднася система от основни възгледи, логически обобщения на художествени практики и обществен опит.

Внушава следните заключения:

- Художествената форма е обословена от духовния климат и менталността на епохата.

- Съществува съвкупност, от която ние сме част, и изкуството (неговото създаване и възприемане) придобива в цялостната структура на живота роля и задача, различни от присъщите на предходните поколения.
- Разбирането на една творба означава тълкуване, което да разкрие нейната специфика от гледна точка на език, форма и съдържание.
- Познаването и съобразяването с тези значими и важни гледни точки са принос за формиране на гравивна позиция – наеобходима за осмисляне на миналото, което определя стъпките в бъдещето.

Множеството конкретни примери и обясненията относно инструментариума на „модерния” художник от този исторически период обогатяват труда и засилват неговата убедителност.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд е в следствие на научни изследвания и пряка творческа дейност на автора. (Включени са и редица примери от други, включително и чуждестранни, автори.) Научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд се заключават в следното:

- Дисертантът изяснява с нови средства и по нов начин оригинални творчески постижения, въпроси, касаещи взаимоотношенията между различните форми на изкуството, както и въздействието им върху възприемащия субект. Той допълва значително наличните знания в проблема, поставен за изследване.
- Разкрива и допълва съществени нови страни в съществуващите научни проблеми.
- Навлиза в областите на херменевтиката, морфлогията и социологията на изкуството. Посланието от изводите може да бъде акцентирано по отношение на други условия на комуникации, в следствие на което неговото значение е особено голямо.

Така приносите в труда са приложими в творческата практика и образованието и ще бъдат ползвани от широк кръг специалисти в сферата на визуалните изкуства.

Справката за приносите, изготвени от докторанта, е напълно приемлива и отразява качествата на труда.

Лично участие на докторанта

Дисертационният труд и приносите представляват напълно лично дело на докторанта. Естеството на творческата работа, работата на самия докторант и посочените в труда множество примери илюстрират аргументите в полза на резултатите, постигнати в изследването.

Автореферат

Авторефератът е направен съгласно изискванията и правилно отразява основните положения и научните принципи на дисертационния труд.

Критични забележки и препоръки

Рецензентът няма забележки и препоръки.

Лични впечатления

Камен Цветков е високо подготвен в широк диапазон професионалист с висока култура и отлично осъществява преподавателската си дейност.

Препоръки за бъдещето използване на дисертационните приноси и резултати.

Дисертацията трябва да бъде публикувана, защото ще обогати педагогическата и творческата практика.

Заклучение

Дисертационният труд на тема „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” с автор Камен Тодоров Цветков съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос за науката и за практиката с голям социален и културен ефект и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на НБУ.

Дисертационният труд показва, че докторантът Камен Тодоров Цветков притежава задълбочени теоритични знания и професионално практически умения по научна специалност „Изкуствознание и изобразително изкуство” като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационне труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и предлагам на Научното жури да даде образователната и научна степен „доктор” на Камен Тодоров Цветков, професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство”, научна специалност „Изкуствознание и изобразително изкуство”.

Рецензент:

доц. Владимир Игнатов